

บทที่ 5

บทสรุป

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษาสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การวิจัยมีขั้นตอนในการวิจัย 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษาสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาพระไตรปิฎกศึกษา จำนวน 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับเนื้อหา ประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบและผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ จำนวน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของบทเรียนและให้นิสิตร้อยละ 3 คน เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษา รูปแบบของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและการนำเสนอเนื้อหา ต่อจากนั้นให้นิสิตร้อยละ 9 รูป เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับเนื้อหา แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ และแบบประเมินความเหมาะสมของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษาสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 1 สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิชาเอกการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 32 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบที (t-test dependent) ขั้นตอนที่ 3 การประเมินบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษาสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษา จำนวน 32 รูป โดยใช้กรอบการประเมินบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำเสนอและการนำเสนอ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบและการ

นำเสนอ ด้านปฏิสัมพันธ์และการให้ผลย้อนกลับและด้านการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบประเมินความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษาสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สามารถสรุปผลการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษา

ผลการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาพระไตรปิฎกศึกษา จำนวน 5 ท่าน โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.20 – 1.00 และเมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับแบบทดสอบ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.40 – 1.00 และเมื่อพิจารณาผลการประเมินความเหมาะสมของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ จำนวน 5 ท่าน พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก จากนั้นให้นิสิตชั้นปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 3 รูป เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษา รูปแบบของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและการนำเสนอเนื้อหา หลังจากนั้นให้นิสิตชั้นปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 9 รูป เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ได้ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.53/80.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. การทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษา สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.2 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเมื่อนำไปให้นิสิตจำนวน 32 รูป เรียนพบว่า ได้ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.47/84.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. การประเมินบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษา สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นิสิตที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านปรากฏผลดังนี้

ส่วนนำ พบว่า รายการประเมินความเหมาะสมสูงสุด คือ รูปแบบบทเรียนน่าสนใจ วัตถุประสงค์ตรงกับเนื้อหาและคำแนะนำในการใช้บทเรียนชัดเจน รองลงมา คือ ความเหมาะสมของบทเรียนเริ่มจากง่ายไปหายาก

การนำเสนอ ด้านเนื้อหา พบว่า รายการประเมินความเหมาะสมสูงสุด คือ เนื้อหาถูกต้องและเนื้อหาสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา รองลงมา คือ วัตถุประสงค์ของบทเรียนสอดคล้องกับเนื้อหาและเนื้อหาและบทเรียนเหมาะสมกับระดับผู้เรียน

การนำเสนอ ด้านรูปแบบและการนำเสนอ พบว่า รายการประเมินความเหมาะสมสูงสุด คือ การเปิดโอกาสให้นิสิตได้ศึกษาตามความช้า/เร็วในการเรียน การสรุปบทเรียนหรือการชี้แนะเหมาะสม การใช้ภาษาที่สั้น กระชับ ถูกต้อง และเหมาะสมกับระดับผู้เรียน รูปภาพตัวอย่างเหมาะสม ความเหมาะสมในการใช้ภาพ เสียง และกราฟิก ขนาดและรูปแบบของตัวอักษร ความเหมาะสมของการใช้สีในการออกแบบจอภาพ เทคนิคและวิธีในการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและติดตามบทเรียน จำนวนข้อมูลนำเสนอของแต่ละหน้าจอโดยภาพรวม การนำเสนอสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ การออกแบบหน้าจอ การให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนต้องการ และเทคนิคการนำเสนอทำให้เห็นความต่อเนื่องของเนื้อหา

การนำเสนอ ด้านปฏิสัมพันธ์และการให้ผลย้อนกลับ พบว่า รายการประเมินความเหมาะสมสูงสุด คือ คำถามมีความชัดเจนได้ใจความและคำสั่ง คำแนะ คำถาม มีความชัดเจน รองลงมา คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมตลอดการเรียนรู้ ความถูกต้องให้ผลย้อนกลับเหมาะสมและรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์มีความเหมาะสม

การนำเสนอ ด้านการประเมินผล พบว่า รายการประเมินความเหมาะสมสูงสุด คือ ข้อสอบและแบบฝึกปฏิบัติตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ มีการประเมินแบบฝึกปฏิบัติเพื่อประเมินความเข้าใจ ทุกเรื่องของบทเรียนโดย จำนวนคำถามครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์และผลเรียนสามารถวัดความเข้าใจของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษา สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎก

ศึกษา สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ $81.53/80.89$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ปรากฏผลเช่นนี้ เนื่องจากมีหลักการออกแบบและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับการนำเข้าสู่บทเรียนมีความน่าสนใจ โดยใช้เสียงดนตรีนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการที่จะเข้าไปศึกษาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน อีกทั้งมีการออกแบบหน้าจอให้มีความสวยงาม อ่านง่าย โดยมีการออกแบบเมนูที่เข้าใจง่ายไม่สับสนโดยจัดวางเมนูที่ใช้อยู่ในตำแหน่งเดิม ทำให้สามารถมองเห็นได้ชัดเจน เมื่อเข้าไปสู่เนื้อหาในแต่ละบทเรียน จะมีเมนูหลักในแต่ละบทเรียนเหมือนกัน ซึ่งสามารถเลือกไปในส่วนต่างๆ ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักการออกแบบที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกาเย่ (Gagne') (สุกรี รอดโพธิ์ทอง, 2540. หน้า 3-11) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ เร้าความสนใจ บอกวัตถุประสงค์ ทบทวนความรู้เดิม การเสนอเนื้อหาใหม่ ขี้แนวทางการเรียนรู้ กระตุ้นการตอบสนอง ให้ข้อมูลย้อนกลับ ทดสอบความรู้ การจำและนำไปใช้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมเกียรติ ชูเพชร (2545) ที่พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาพระพุทธศาสนา 3 เรื่อง พุทธธรรมเพื่อชีวิตและสังคม มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ $80/80$ เช่นเดียวกันกับผลการวิจัยของเรณู กังวาล (2544) พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อสร้างความรู้เข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพ เท่ากับ $82.00/81.50$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นกัน

2. การทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษา สำหรับนิสิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ปรากฏผลเช่นนี้อันเนื่องมาจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดหลักที่ว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เป็นการจัดกระบวนการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามเวลาที่สะดวกและเหมาะสม ตามความสนใจ ผู้เรียนสามารถ

ประเมินผลและเห็นผลสำเร็จของตนเองได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับ ถนนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลาหจรัสแสง (2544. หน้า 7-11) กล่าวว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นสื่อประสม ได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว กราฟิก วิดิทัศน์และเสียงเป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนเรียนรู้เข้าใจในเวลาน้อยจำกัด ตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ในบทเรียน ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนและประเมินผลได้ทันทีด้วยตนเอง และอีกทั้งบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้นำเสนอเนื้อหา ความรู้ และทักษะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ที่บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล มีปฏิสัมพันธ์ ให้ผลย้อนกลับทันที มุ่งการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล ตามความสนใจและความสามารถของผู้เรียน ดังที่ ณรงค์ศักดิ์ พรหมวัง (2541. หน้า 4) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา เรื่องเพศศึกษา ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พบว่า การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนแบบทั้งเดี่ยวและเป็นคู่ เนื่องจากผู้เรียนส่วนหนึ่งชอบการเรียนตามลำพังและส่วนหนึ่งชอบเรียนเป็นคู่ เพราะว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการเรียนทั้งสองวิธีไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา กาญจนากะจ่าง (2546. หน้า บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องเสียงและการได้ยิน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับงานวิจัยของรุ่งอรุณ สมบัติรักษ์ (2546. หน้า บทคัดย่อ) ได้วิจัยศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตวิชาฟิสิกส์ เรื่องการเคลื่อนที่แบบต่าง ๆ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การประเมินบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษา สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พบว่า นิสิตมีความเห็นต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ที่ปรากฏผลเช่นนี้เนื่องมาจากรูปแบบการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนี้เป็นรูปแบบใหม่ที่นิสิตยังไม่เคยใช้มาก่อน จึงทำให้นิสิตมีความสนใจมากเป็นพิเศษและบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนี้ได้ผ่านการหาประสิทธิภาพมาก่อนแล้ว อีกทั้งรูปแบบการนำเสนอทั้งทางด้านเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ การมีปฏิสัมพันธ์ การให้ผลย้อนกลับ และก็มีการวัดประเมินผล ทำให้ผู้เรียนชื่นชอบ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่เคร่งเครียดกับเนื้อหาและบทเรียน และยังได้ฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสุนทร ขำคุ้ม (2545. หน้า บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงราย ที่เรียน

ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการคิดและตัดสินใจ เรื่อง กำหนดการเชิงเส้น พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะที่พึงพอใจมากที่สุดคือ การทราบผลการเรียนของตนเองได้ทันทีหลังการเรียนรู้ ไม่มีความเบื่อหน่าย และมีความสุขในการเรียน ดังงานวิจัยของนัยนา สันธรรม (2535, หน้า 85-87) ได้ศึกษา ผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการสอนตามคู่มือครู สสวท. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะ

ผลการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษา สำหรับนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้

1.1 เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมา เป็นแบบการใช้เพื่อการสอน (Tutoring) เป็นการสอนทั้งรายวิชา ที่ประกอบไปด้วย บทนำ คำอธิบายรายวิชา เนื้อหา แบบทดสอบ เสียง ภาพ วิดีโอสรุปบทเรียน จึงทำให้ข้อมูลใน บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจึงมีเนื้อที่ในการบรรจุข้อมูลมาก การใช้งานต้องคำนึงประสิทธิภาพ ของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่เป็นสำคัญ เครื่องที่เหมาะสมจะเป็นเครื่อง PC หรือ Notebook Pc โดยมีคุณสมบัติ Pentium II 450 MHz ขึ้นไป Ram 62 MB อย่างน้อย DVD-ROM Drive ระดับ 2x ขึ้นไป และตั้ง VGA Monitor ที่ 800x600 จะได้ภาพเต็มจอ และเป็นระบบปฏิบัติการ Window XP (ไม่สนับสนุนระบบปฏิบัติการ Linux)

1.2 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษานี้สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองได้

1.3 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาพระไตรปิฎกศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบหรือประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นๆ ได้ และผู้พัฒนาควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนก่อน เช่น ลักษณะของผู้เรียน สถานที่ศึกษาเพื่อประกอบในการพัฒนาบทเรียนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาปรับปรุงบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้มีการนำเสนอเนื้อหาบทเรียนในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น มีแบบฝึกหัดระหว่างเรียน มีการบันทึกคะแนนแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบในระหว่างบทเรียนของผู้เรียนส่งให้กับครูผู้สอนได้

2.2 ควรมีการศึกษาโปรแกรมการนำเสนอใหม่ ๆ ที่สามารถใช้เทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนต่อไป

2.3 ควรมีการวิจัยถึงปัญหาและผลกระทบที่มีต่อผู้เรียน ผู้สอนและสถานศึกษาที่กำหนดให้มีการเรียนการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

2.4 ควรมีการศึกษาตัวแปร อื่น ๆ ในด้านเวลาเรียน มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในระดับใด เพศ อายุ ความพร้อมในด้านเครื่องคอมพิวเตอร์ของสถานศึกษา

